

verslag

Plenaire Vergadering FATF oktober 2020

Aanwezig

Vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën,
het ministerie van Justitie en Veiligheid, FIU-
Nederland, het Openbaar Ministerie, De Nederlandsche
Bank en het Anti Money Laundering Centre

Deze plenaire vergadering was de eerste vergadering onder voorzitterschap van Duitsland. Met ingang van dit voorzitterschap duurt het voorzitterschap twee jaar in plaats van één jaar. Vanwege lockdown-maatregelen en reisbeperkingen hield de FATF deze plenaire vergadering in virtuele vorm.

Wijzigingen in de FATF-aanbevelingen voor proliferatiefinanciering

In juni 2019 is door de plenaire vergadering besloten om de FATF-standaarden over de bestrijding van de financiering van proliferatie (financiering van massavernietigingswapens) te versterken. Hiervoor heeft dit jaar een publieke consultatie plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze consultatie en het werk van een FATF-werkgroep heeft de plenaire vergadering de wijzigingen met betrekking tot de bestrijding van de financiering van proliferatie goedgekeurd.

Aanbeveling 1 en de bijbehorende toelichting zijn aangepast. Het wordt verplicht voor landen en de private sector om de risico's van mogelijke inbreuken op, het niet-uitvoeren of ontwijken van sancties met betrekking tot de financiering van proliferatie te identificeren, beoordelen en beperken. Daarbij is het belangrijk dat de nieuwe vereisten op een manier worden geïmplementeerd dat financieel uitgesloten of onderbediende groepen toegang hebben tot gereguleerde financiële of niet-financiële diensten (financiële inclusie) zonder afbreuk te doen aan de maatregelen die bestaan op het gebied van de bestrijding van financiering van witwassen, terrorisme en proliferatie.

In Aanbeveling 2 en de bijbehorende toelichting is een wijziging doorgevoerd die ziet op de verbetering van de binnenlandse samenwerking, coördinatie en informatie-uitwisseling tussen nationale autoriteiten in het kader van de bestrijding van proliferatiefinanciering.

Ook zal er nog een leidraad worden ontwikkeld die meer duidelijkheid zal verschaffen over de implementatie van de nieuwe vereisten. Deze leidraad wordt in de loop van volgend jaar gepubliceerd. De vernieuwde FATF-standaarden zullen naar verwachting in werking treden vanaf 2023, wanneer een nieuwe wederzijdse evaluatieronde van de FATF-landen begint.

Op handel gebaseerde witwaspraktijken

Tijdens de plenaire vergadering is er een rapport besproken en goedgekeurd over *Trade-Based Money-Laundering* (TBML). TBML is een vorm van witwassen waarbij de (inter)nationale handel en eventueel financiële ondernemingen gebruikt worden om crimineel geld wit te wassen. Criminelen verschuilen zich achter bedrijven om geld via handelstransacties wit te wassen. Het rapport is het resultaat van een gezamenlijk project onder leiding van het Verenigd Koninkrijk en Nederland in samenwerking met de Egmont Group.¹ Het rapport brengt de ontwikkeling TBML vanaf 2008 in kaart. Veelvoorkomende branches waarin TBML voorkomt zijn geïdentificeerd waardoor er een duidelijk overzicht is van de ontwikkelingen en uitdagingen in de aanpak van TBML. Naar voren is gekomen dat er meer geïnvesteerd moet worden op kennisdeling, want het kennisniveau is nog niet waar het moet zijn. Publiek-private samenwerking is hierbij ook noodzakelijk. In sommige landen vindt dit reeds plaats, waaronder in Nederland. Voor andere landen is dit rapport een aanjager om te beginnen met deze publiek-private samenwerking. Het rapport zal binnenkort gepubliceerd worden.

De impact van Covid-19

De Covid-19-pandemie duurt voort. Criminelen maken nog steeds gebruik van de aanhoudende crisis, dit blijkt onder meer uit namaak van medische goederen, investeringsfraude, cybercriminaliteit en misbruik van economische stimuleringsmaatregelen. Voor sommige landen blijkt de pandemie ook ernstige gevolgen te hebben voor de mogelijkheid om slagvaardig op te treden en om maatregelen te nemen om witwassen en terrorismefinanciering, te voorkomen en te onderzoeken.² De FATF werkt voortdurend aan een analyse van de situatie en aan het verspreiden van *best practices* van mogelijke beleidsreacties.

Covid-19 heeft ook impact op de wederzijdse landenevaluaties en follow-upprocessen van de FATF. Over de hele wereld variëren de situaties en reacties van landen, variërend van strikte *lock-downs* en reisbeperkingen tot meer ontspannen crisisresponsmaatregelen. Hoewel vanwege de pandemie enig uitstel soms onvermijdelijk is, heeft de plenaire vergadering besloten om deze processen zo veel mogelijk doorgang laten vinden en hiervoor een flexibele aanpak te hanteren. Dit kan onder andere betekenen dat bepaalde onderdelen van een bezoek aan een land virtueel plaatsvinden of, indien nodig, dat bezoeken worden uitgesteld. Dit geldt zowel voor de landenevaluaties als voor de monitoring van hoog-risico landen.

Versterking van het wereldwijde netwerk

Een van de prioriteiten van de FATF is om de samenwerking met de *FATF-Style Regional Bodies* (FSRB's), de regionale zusterorganisaties, verder te versterken om de implementatie van de FATF-aanbevelingen in het hele wereldwijde netwerk te verbeteren. In de moeilijke omstandigheden van Covid-19 hebben de FSRB's enorme inspanningen geleverd om hun leden te ondersteunen en wederzijds evaluatiewerk uit te voeren, maar zij lopen flinke vertraging op in hun werk. De plenaire vergadering heeft bepaald dat FATF-leden meer steun aan FSRB's moeten geven, bijvoorbeeld door evaluatoren beschikbaar te stellen.

¹ De Egmont Group is een internationaal samenwerkingsverband gericht op het verbeteren van de internationale gegevensuitwisseling tussen Financial Intelligence Units (FIU's). De leden van de Egmont Group wisselen kennis en ervaring uit over witwasbestrijding en de bestrijding van terrorismefinanciering.

² Zie: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/covid-19-impact-oct-2020.html>.

Jurisdicties met verhoogde risico's

De FATF publiceert twee lijsten waarop landen en jurisdicties staan met strategische tekortkomingen in hun nationale beleid ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. In april 2020 is het herbeoordelingsproces van deze landen, vanwege Covid-19, met vier maanden opgeschort. Sindsdien is slechts een deel van deze landen herbeoordeeld. De eerste lijst betreft de zogeheten "hoogrisicolanden onderhevig aan een oproep tot tegenmaatregelen". Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "zwarte lijst". De lijst bevat jurisdicties die geen betrokkenheid tonen om verbeteringen door te voeren of onvoldoende voortgang hebben geboekt in het terugdringen van hun strategische tekortkomingen en die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem.³ Dit betreft Noord-Korea en Iran. Er geldt een oproep aan alle landen om effectieve tegenmaatregelen te nemen tegen deze twee landen.

De tweede lijst die de FATF publiceert is getiteld "jurisdicties onder verscherpt toezicht".⁴ Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "grijze lijst". De lijst bevat landen die strategische tekortkomingen hebben in hun nationale regimes ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en die gecommiteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. In totaal staan sinds oktober zestien landen op deze lijst.⁵ In de laatste plenaire vergadering is besloten dat Mongolië en IJsland van de "grijze lijst" afgaan. Zij hebben aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de tekortkomingen op het gebied van het bestrijden en voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme. IJsland en Mongolië zullen niet langer onderworpen zijn aan het verscherpte toezicht van de FATF.

De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten verwijzen op hun website na elke plenaire vergadering naar de meest recente lijsten. Op diezelfde websites wordt toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen dienen te nemen in het kader van de naleving van de Wwft, om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

³ Zie <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/call-for-action-october-2020.html>

⁴ Zie <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-october-2020.html>

⁵ Albanië, de Bahama's, Barbados, Botswana, Cambodja, Ghana, Jamaica, Jemen, Mauritius, Myanmar, Nicaragua, Oeganda, Pakistan, Panama, Syrië en Zimbabwe.